

Hajdučka trava

hajdučica, stolisnik - *Achillea millefolium* (L.)

BOTANIČKI OPIS

Višegodišnja zeljasta biljka do 80 cm visine, sa puzećim rizomom. Stabljika uspravna, nerazgranata najčešće, sa dosta listova, pokrivena vunastim dlakama. Listovi izduženo eliptični ili lancetasti, pokriveni dlakama, naizmjenično raspoređeni, dvostruko do trostruko perasto deljeni, donji sa drškom, gornji sedeći, režnjiči linearno lancetasti, šiljati, međusobno zbijeni. Glavice 3-5 mm u prečniku, raspoređene u guste, ravne gronjaste složene cvasti. Listići jajastog involukruma žutozeleni, često pokriveni dlakama, sa svetlosmeđim do crnim kožastim obodom. Jezičasti cvetovi prljavobeli, ređe ljubičasti do tamnocrvenorужиčasti, trozubi. Hermafroditni cvetovi žuti, cevasti, mnogobrojni. Plod ahenija, dužine 1,5-2 mm. Cveti od juna do avgusta.

RASPROSTRANJENOST

Široko je rasprostranjena, u Evropi, Sibiru, zapadnim Himalajima, Kavkazu, severnoj Persiji. Evroazijski florni element. Raste pored puteva, pruga, na kamenitim mestima, livadama (sušne do umereno vlažne), u kserofitnim šumama.

LEKOVITI DEO BILJKE (DROGA)

Drogu predstavlja osušeni nadzemni deo biljke u cvetu – *Millefolii herba*, dok se ponekad traži samo cvet, odnosno – *Millefolii flos*.

Stabljika je zelenožute boje, rebraste strukture, pokrivena dlakama, nekada pigmentisana. Listovi su zelenkasti, nekoliko puta perasto deljeni, cvetne glavice žućkasto-bele, do 3 mm širine i do 5 mm dužine, sa jajastim involukrumom, svetlosmeđeg ili crnog kožastog oboda. Miris slabo aromatičan. Ukusa gorkog, malo slanog, slabo aromatičnog.

Nadzemni deo biljke, dužine oko 25 cm, sakuplja se u početnoj fazi cvetanja. Suši se u hladu, na promaji ili u sušnicama na 40° C. Usitnjava se naknadno. Ako se sakuplja cvet, treba gledati da stabljika bude što kraća.

HEMIJSKI SASTAV

Nadzemni deo biljke sadrži od 0,2-1,0% etarskog ulja. Naročito se cene ulja sa većim sadržajem hamazulena. Ostali sastojci su: seskviterpenski laktoni, polini, flavonoidi, fenolne kiseline, triterpeni i steroli, kumarini, tanini, alkalini.

DELOVANJE I UPOTREBA

Amara aromatica. Deluje kao antiflogistik, antiseptik, spazmolitik, stomahik, karminativ i holagog. Koristi se uglavnom kod gastrointestinalnih poremećaja (zapaljenjski procesi, proliv), kod slabog apetita i lošeg varenja. Gorki i aromatični sastojci utiču na bolje stvaranje i izlučivanje žuči. Koristi se i u lečenju anoreksije, atonične dispepsije, gastrointestinalne atonije, posebno kod dispepsije sa anoreksijom. Eksterno, u obliku losiona, kupki ili alkoholnih ekstrakata, upotrebljava se u lečenju zapaljenjskih procesa na koži i mukoznim membranama, kao i za brže zaceljivanje rana.